

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Vår sak nr:

Arkivnr.: 110

Deres ref:

Dato:29.10.2014

STATSBUDSJETTET 2014 – INNSPILL OG KOMMENTARER FRA NORSK TJENESTEMANNSLAG

Norsk Tjenestemannslag (NTL) viser til vårt høringsvar av 13. oktober 2014 og vil med dette notatet gi KUF-komiteen ytterligere innspill i arbeidet med Statsbudsjettet 2015.

Norge bruker lite penger på forskning

Norge bruker en mindre andel av bruttonasjonalproduktet (BNP) på forskning enn i land det er naturlig å sammenligne oss med. BNP-andelen i Norge er den klart laveste i Norden, alle de andre nordiske landene har ligget over 3 prosent de siste tre årene.

Regjeringen har i sin politiske plattform (Sundvolden-erklæringen) skrevet at den vil "Styrke forskningsinnsatsen for å nå målet om at forskning skal utgjøre 3 pst. av BNP innen 2030". Omfanget av norsk forskningsinnsats kan også måles som FoU-utgifter per innbygger, gjerne sammenlignet med de øvrige nordiske landene. I 2012, som er det siste året vi har tall for, brukte Norge NOK 9 600 per innbygger til FoU. Tilsvarende brukte man i Sverige NOK 12 800 per innbygger, mens Finland og Danmark brukte henholdsvis 12 200 og 11 200. Målt som andel av BNP, var innsatsen på 3,41 prosent i Sverige, 3,55 prosent i Finland, 2,98 prosent i Danmark og 1,65 prosent i Norge. Det bør være et mål at Norges forskningsinnsats kommer opp på samme nivå som de andre nordiske landene, målt i FoU-utgifter per innbygger eller som andel av BNP.

Regjeringen har uttrykt bekymring for at næringslivet i Norge ikke satser nok på forskning, noe de har rett i. Vår vurdering er at Storting og Regjering er de nærmeste til å ta ansvaret for denne manglende forskningsinnsatsen i Norge. I stedet for å legge skylden på næringslivet år etter år, kan Stortinget øke det offentlige bidraget til forskning. Da ville man gått foran med et godt eksempel, samtidig som man kan vise at målsettingen i Sundvolden-erklæringen på dette området kunne beveget seg i riktig retning.

Forskning er et offentlig ansvar og NTL forventer at dette følges opp i praksis.

Bruk av midlertidig tilsetning ved universiteter og høyskoler

Det er viktig å sikre forutsigbarheten for den enkelte ansatte ved å redusere bruken av midlertidig tilsetning. Universitetene og høyskolene er storforbrukere av midlertidige tilsetninger, utover lovhjemlede stipendiat og post.doc-stillinger. Dette gjelder både administrative, tekniske og vitenskapelige stillinger. Det er alt for mange som blir gående i årevis på kortvarige kontrakter, ofte knyttet til eksternt finansierte prosjekt. Arbeidsgiveransvaret blir derfor utydelig. Rapporten fra Rindal-utvalget gikk grundig gjennom situasjonen i sektoren og kom med klare forslag til tiltak(1). Forslagene til tiltak har vært på høring og statsråden har fått bred tilslutning til å gjennomføre disse. Samtidig vil vi legge til grunn at hverken Tjenestemannsloven eller Lov om universiteter og høyskoler er problemet. Det er arbeidsgivers praksis, og Regjeringens manglende handling, som er den store utfordringen her.

Endringer i finansieringsmodellen for universiteter og høyskoler

Handlingsromutvalget la fram en entydig beskrivelse av hverdagen for ansatte innenfor universitet og høyskole. Utfordringene sektoren står ovenfor kan på lengre sikt bare løses ved at de resultatbaserte innslagene i finansieringssystemet reduseres, slik blant annet Stjernø-utvalget foreslo.

NTLs krav på kort sikt er en endring i finansieringsmodellen når det gjelder utdanningskomponenten og den resultatbaserte studiepoengdelen fra dagens 60/40 til 80/20. Basisfinansiering må utgjøre 80 % og at de resultatbaserte indikatorene skal kun utgjøre 20 % av finansieringen over statsbudsjettet. Tiltaket kan iverksettes i forbindelse med behandling av statsbudsjett for 2015.

Finansiering av forskningsinstitutter

En fjerdedel av den totale forskningen i Norge utføres i instituttsektoren. Basisbevilgningene til forskningsinstitutter underlagt retningslinjer for statlig basisfinansiering hadde i 2013 en gjennomsnittlig basisfinansiering på rundt 10 % av samlet omsetning. Målt som en andel av driftsinntekter, har det vært en nedgang fra 13 % i 1997 til 10 % i 2011. Den resterende prosjektporteføljen består i hovedsak av oppdragsprosjekter.

I utlandet ligger basisbevilgningene hos tilsvarende virksomheter vesentlig høyere. Dette innebærer blant annet at norske institutter framstår som vesentlig dyrere enn utenlandske i den internasjonale konkurransen om prosjektmidler. NTL mener basisbevilgningen må være langt høyere enn hva de er i dag og at basisbevilgningen ikke skal være resultatbasert.

De seneste statsbudsjettene har ikke gitt godt nok svar på de utfordringer næringslivet står overfor med hensyn til forskning og utvikling. Færre oppdrag fra industrien kan lett gi oppsigelser, særlig hos de instituttene som lever av oppdrag for næringslivet. Vi er svært skuffet over at Regjeringen ikke følger opp tidligere signaler om å styrke instituttene sin posisjon særlig i økonomiske nedgangstider. Dette kan umulig være en ønsket politikk fra Regjeringens side. Dette blir ytterligere dramatisk fordi vi nå står midt oppe i en situasjon hvor betydningen av forskning og utvikling er større enn noensinne. Spesielt burde satsningen på forskning og utvikling innenfor fornybar energi, miljø og klima vært langt større.

Det er positivt at det nå foreslås en liten økning av basisbevilgningene til de teknisk-industrielle

---

1 http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/UH/Rapporter_og_planer/Bruk_av_midlertidig_tilsetting_271110.pdf

forskningsinstituttene. Men økningen er beskjeden i forhold til hvilke utfordringer disse instituttene har og de øvre instituttarenaene burde også fått en økning.

Det foreslås et generelt kutt med 0,5 % på alle poster inkludert basisfinansiering hvor det oppgis at årsaken er "avbyråkratisering og effektivisering". Dette er et merkelig signal til en sektor som allerede har kuttet sin administrasjon og alltid har tenkt effektivitet på grunn av den økonomiske situasjonen. Et kutt på 0,5 % i instituttsektoren vil ikke medføre annet enn økt arbeidspress og mindre tid til faglig utvikling for de ansatte. Ved forskningsinstituttene er administrasjonene allerede kuttet til beinet og administrative oppgavene er for en stor del overlatt til forskerne selv. Sektoren er fra før av effektiv i den forstand at de ansatte har høye krav til inntjening og det arbeides allerede langt ut over normal arbeidstid.

Mange av instituttene sliter med en meget anstrengt økonomi. Flere institutter har så alvorlige utfordringer med sin økonomi at de har gjennomført nedbemanning. Den økonomiske situasjonen setter lønns- og arbeidsvilkår under et enormt press. Spesielt pensjonsordningen er under sterkt press og flere institutter ønsker nå å endre disse og noen har allerede gjort det. Årsaken til den anstrengte økonomien varierer fra institutt til institutt. Men dersom de offentlige bevilgningene til forskningsinstituttene hadde vært større ville selvsagt situasjonen vært langt bedre.

Folkehøgskolene

Folkehøgskolene har de siste årene hatt et høyt elevtall. Året på folkehøgskole gjør elevene mer motivert for videre læring. Folkehøgskolene skal være et supplement til det ordinære utdanningssystemet. Kuttet som er lagt opp til i budsjettet for 2015 er dramatisk for folkehøgskolene. Kuttet er totalt på ca 35 millioner kroner som fordeler seg på ulike poster. NTL krever derfor at dette kutforslaget reverseres i Stortingets behandling av Statsbudsjettet.

Studentboliger

Regjeringen foreslår å bygge 1500 nye studentboliger. NTL mener økningen er en god begynnelse, men vi krever at det årlig bygges 3000 nye boliger fram til studentboligbehovet er dekket.

Statens andel av byggekostnadene til studentboliger er halvert de siste årene, fra 60 prosent i 2005 til 33 prosent i dag. Det er beboerne, studentene, som må dekke dette gjennom økte leiepriser. NTL foreslår derfor at statens andel av byggekostnadene må opp til minst 50 % av totalkostnadene.

Studentboligbygging er et viktig utdanningspolitisk tiltak både for å tilby borteboende studenter en bolig til gunstig pris og for å redusere presset og dermed utleieprisene på det private boligmarkedet. De siste årene har vi sett en stor økning i prisene på det private leiemarkedet, en økning som hverken står i stil med kvaliteten på boligene eller prisøkningen ellers i samfunnet. Derfor er det særdeles viktig å øke utbyggingshastigheten på studentboliger.

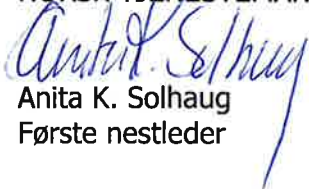

Utdanningsstøtte

Regjeringen foreslår en økning i basisstøtten på 3,1%. NTL vil gjenreise heltidsstudenten og da må basisstøtten økes opp til 1,5 G og det må snarest mulig innføres 11 måneders studiestøtte.

I Lånekassens formålsparagraf står det at Lånekassen skal medvirke til: "*at utdanningen skjer under tilfredsstillende arbeidsforhold, slik at studiearbeidet kan bli effektivt*". Levekårsundersøkelsen blant studenter fra SSB i 2012 viser at studiestøtten fra 2005 bare har økt med 12 %, mens lønnsutviklingen har vært på 26 %. Samtidig har studentenes utgifter til bolig, økt med 15 %. Dette understreker nødvendigheten av både å øke basisstøtten og innføre 11 måneders studiestøtte. Samtidig må tidligere inngåtte studielån avskrives parallelt. NTL krever en politisk styrt, lav rente på studielån.

Med hilsen
NORSK TJENESTEMANNSLAG

Anita K. Solhaug
Første nestleder

Thomas Sandvik
forbundssekretær